

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ



ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В ЦИФРОВУ ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

МАТЕРІАЛИ V МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

16 квітня 2025 року

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

**Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології**

*V МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ*

**«ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В ЦИФРОВУ
ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР»**

16 квітня 2025 року

Одеса – 2025

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Аракелян М.Р.**, доктор юридичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України.

Члени редколегії:

Цільмак О.М. – доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Татьянчиков А.О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Ю.І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Лісовенко А.Ф. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов В.А. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали представлені в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за їх зміст.

Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір : матеріали V міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 квітня 2025 року) / за заг. ред. проф. Аракеляна М.Р. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. 160 с.

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Цільмак Олена Миколаївна

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ У МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА..... 10

Корнута Людмила Михайлівна

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСТВА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: ТРАДИЦІЙНІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ..... 12

Лісовенко Анна Федорівна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИСХІДНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПОРІВНЯННЯ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ..... 14

Онішкевич Анастасія

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ У ПРОЦЕСІ СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ МЕТОДУ А. ОНІШКЕВИЧ «ОСТРОВИ»..... 17

Самара Ольга Євгенівна

СКОРБОТА ЯК ЖИТТЄВИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПОДАЛЬШЕ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ..... 19

Третьякова Тетяна Миколаївна

ПСИХОЛОГІЯ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРА В БІЗНЕС-УПРАВЛІННІ..... 27

Чос Маргарита Вячеславівна

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ У ІЗРАЇЛІ В ПЕРІОД ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ: ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДУ «СИМВОЛДРАМА» У РОБОТІ З АДАПТАЦІЄЮ..... 29

Таїматов Вячеслав Абдуллайович, Ліпська Юлія Віталіївна

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ..... 32

Шмаленко Юлія Іванівна

ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ..... 35

психологічну та соціальну компетентність психолога та через його вчинки та поведінку.

Список використаних джерел

1. Guilford, J. P. The Nature of Human Intelligence. New York: McGraw-Hill, 1967. 538
2. Заблоцький В.. Соціальний інтелект // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін ; Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Ключові слова: компоненти соціального інтелекту, освітнє середовище, психолог, розвиток, соціальний інтелект, формування.

Key words: components of social intelligence, educational environment, psychologist, development, social intelligence, formation.

Корнута Людмила Михайлівна

*доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСТВА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: ТРАДИЦІЙНІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

В умовах стрімких соціальних змін та глобалізації лідерство набуває особливої значущості як механізм ефективного управління міжособистісними та організаційними процесами. Для практикуючих психологів та майбутніх психологів розуміння феномену лідерства є ключовим у контексті розвитку особистості, формування командної взаємодії та підвищення адаптивності у складних соціальних умовах. Актуальність лідерства також зумовлена потребою в нових підходах до мотивації, самореалізації та подолання професійного вигорання.

Крім того, у сучасному суспільстві, де освіта відіграє ключову роль у формуванні людського капіталу, зростає потреба у лідерських якостях як серед педагогів, так і серед управлінців закладів освіти. Формування лідерства в освітньому середовищі стає одним із пріоритетів освітньої політики та наукових досліджень. Тому, основною метою доповіді є висвітлення традиційних підходів до формування лідерства у закладах освіти та аналіз сучасних викликів, які постають у цьому контексті.

Традиційні підходи до лідерства в закладах освіти ґрунтуються на адміністративно-управлінській моделі, де керівник виступає основним носієм влади та організатором навчально-виховного процесу [1, с. 316]. Така модель передбачає вертикальну ієрархію, чіткий розподіл обов'язків і контроль за виконанням завдань. У центрі уваги – дисципліна, ефективне планування та дотримання нормативних вимог.

У свою чергу, педагогічне (викладацьке) лідерство традиційно асоціюється з авторитетом викладача, здатністю організувати навчання, впливати на здобувачів освіти, формувати моральні цінності та забезпечувати соціалізацію. У цьому контексті лідерство сприймається як сукупність особистісних рис, таких як відповідальність, компетентність, емпатія, харизма. Педагоги, які демонструють високий рівень професіоналізму та моральної стійкості, зазвичай стають орієнтирами для здобувачів, займають високі рейтинги та є прикладом для наслідування.

У сучасному світі традиційні моделі лідерства зазнають трансформації під впливом глобалізаційних процесів, цифровізації освіти, зростання інклюзивності та демократизації освітнього середовища. Війна теж відіграє свою роль у розумінні та формуванні лідерства. Сучасне лідерство потребує нових підходів, що базуються на партнерстві, командній роботі, інноваційності, відкритості та готовності до змін. Виклики сучасності змінюють саму суть лідерства: з лідера-виконавця він перетворюється на фасилітатора, наставника, стратегічного мислителя. Зростає значення емоційного інтелекту, міжособистісної комунікації, здатності до вирішення конфліктів та критичного мислення [4, с. 149]. Усе частіше у фокусі опиняється колективне лідерство, що стимулює горизонтальні взаємозв'язки у професійному колективі. Особливої актуальності набуває розвиток лідерського потенціалу серед викладачів та здобувачів. Заклади освіти мають сприяти формуванню культури лідерства, створюючи сприятливі умови для прояву ініціативи, самостійності, рефлексії та особистісного зростання [2]. У цьому контексті важливими є розвиток та підтримка студентського (учнівського) самоврядування, волонтерських ініціатив і безпосереднього залучення до прийняття управлінських рішень.

Якими ж є перспективи та рекомендації для формування сучасного лідерства?

1. Впровадження програм підготовки освітніх лідерів, орієнтованих на розвиток soft skills, адаптацію до змін, ефективну комунікацію та управління емоціями.

2. Формування лідерських команд в закладах освіти як основи ефективного управління, підтримки командного духу та розвитку інституційної культури.

3. Розробка сучасних механізмів наставництва та коучингу для підтримки молодих викладачів та випускників із лідерським потенціалом, що сприятиме професійному зростанню та збереженню кадрового потенціалу.

4. Активне залучення здобувачів до участі в управлінні закладом освіти як інструмент розвитку демократичного лідерства та формування стійкої громадянської активності.

5. Інтеграція цифрових технологій у підготовку та розвиток освітніх лідерів з метою ефективного використання сучасних інструментів управління та навчання.

6. Вивчення досвіду європейських партнерів та залучення кращих модельних практик та інструментів формування лідерства [3, с. 94].

Варто зазначити, що формування лідерства в сучасному освітньому просторі є багатовимірним процесом, що охоплює як традиційні, так і

інноваційні підходи. Успішна реалізація лідерського потенціалу вимагає системного підходу, інституційної підтримки, професійного розвитку педагогічних кадрів і готовності до змін. У цьому контексті роль психологічної підтримки, рефлексивної практики, створення інклюзивного середовища та розвитку інноваційних форм співпраці є вирішальною. Саме завдяки поєднанню класичних принципів із сучасними тенденціями можна досягти сталого розвитку системи освіти а також сформувати суспільство, що буде здатне відновлювати країну після завершення війни.

Список використаних джерел

1. Татенко В. О. Суб'єктно-вчинкова парадигма в сучасній психології. *Людина. Суб'єкт. Вчинок : Філософсько-психологічні студії*. Заг. ред В. О. Татенка. Київ : Либідь. 2006. С. 316–358.
2. Шпилій І. Про лідерство у сучасному світі. URL: <https://surl.li/hqwbgx>
3. Heck R. H. & Hallinger P. The Study of Educational Leadership and Management: Where Does the Field Stand Today? *Educational Management Administration & Leadership*. № 2. 2020. P. 89–95.
4. Kornuta L.M. Characteristics of motivation of public servants regarding professional development and education psychological aspect. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя* : матер. Міжнар. наук.-практичн. конфер. (14-15 вересня 2023 р.), м. Одеса. Міжнародний гуманітарний університет. С. 149–152.

Ключові слова: лідерство, суспільство, заклади освіти, психологічна підтримка, сучасні технології, критичне мислення

Key words: leadership, society, educational institutions, psychological support, modern technologies, critical thinking.

Лісовенко Анна Федорівна

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИСХІДНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПОРІВНЯННЯ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У сучасному цифровому середовищі соціальні порівняння стали невід'ємною частиною повсякденного життя. Особливий інтерес представляє висхідне соціальне порівняння – процес, коли індивіди порівнюють себе з тими, хто, на їхню думку, перебуває на вищій соціальній сходинці.

Хоча феномен соціального порівняння є природнім і спонтанним, однак із появою соціальних мереж, вони стали додатковим середовищем, де люди можуть порівнювати себе з іншими. Крім того, загально відомо, що в соціальних мережах існує тенденція до висвітлення саме кращих аспектів і подій свого життя, і, таким